

Bibliothèque numérique

medic@

**Gumpert, Christian Gottlieb. -
Dissertatio inauguralis medica. De
Asclepiade Bithyno**

1794.

lenae : typis Goepferdtii

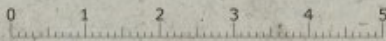
Cote : 90942, t.1, n°1

Licence ouverte. - Exemple numérique: BIU Santé
(Paris)

Adresse permanente : <http://www.biusante.parisdescartes.fr/histmed/medica/cote?90942x01x01>

PATRI OPTIMO
SVMMAQVE PIETATE COLENDO
D. CHR. GOTTL. GVMPERT
MEDICO APVD MEDERECENSES INSIGNI ATQVE
DILECTO

HANCCE DISSERTATIONEM
INAUGURALEM

D. D. D.

AUCTOR
FILIVS.

11-1.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
ASCLEPIADE BITHYNO

QVAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO

CAROLO AVGVSTO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE ET GVESTHALIAE LANDGRAVIO TRV-
RINGIAE REL.

CONSENSV

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

PRO

SVMMIS

IN MEDICINA ET CHIRVURGIA HONORARIIS

RITE CAPESSENDIS

D. V. APRILIS MDCCCXXXIV.

PVBLICE DEFENDET

A V C T O R

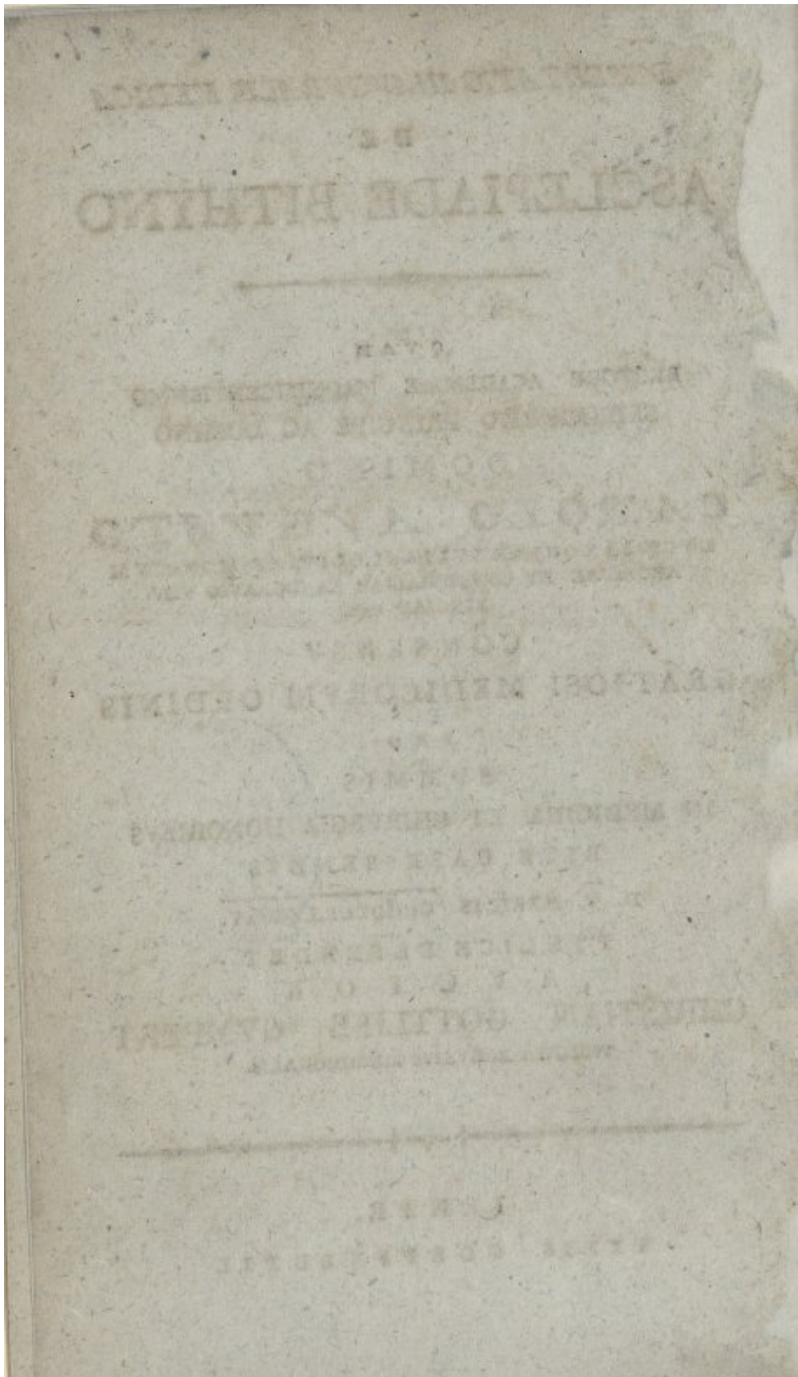
CHRISTIAN GOTTLIEB GVMPERT

WCZOWA BORVSSVS MERIDIONALIS.

IENAE.

TYPIS GOEPPERTII.

---

gere valeam? Nihil habeo, *Venerande Pater*, nisi dissertationem qualemcunque meam, quam Tibi conscripsi, nisi animum, quem Tibi probum ac eruditum colere studui. Accipias haec, quae Tibi offero, mente hilari ac laeta. Sis mihi et in posterum pater: semper laeteris sorte felicissima: sis ad supremam usque senectam rebus humanis superstes, quo tandem totam Tuam domum, cuius cum fortuna tuamet ipsa arctissime est coniuncta, conspicias Te auctore factam felicem, Tibique mente obstrictam grata atque pia.

AD LECTOREM

Cum materies, de qua scripsimus, uberior sit, atque foecundior, quam ut arctiores limites, quibus scriptiunculae academicae terminatae esse solent, omnem eam possint amplecti: satius putavimus, in dissertatione nonnulla tantum eius adumbrare, reliqua vero, simul cum iis, quae hic enarravimus, in privo perhibere

hibere libello. Id admonere e re opinati fu-
 mus, ne quis forsitan nos condemnaret ne-
 gligentiae aut oscitantiae. Suspensum igitur
 teneatis iudicium, usquedum totus libellus
 publici iuris factus erit: quem proximis nun-
 dinis Lipsiensibus in publicam lucem emis-
 sum iri promittere possumus iis, quorum in-
 terest certiores hac de re fieri. Vale, B. L.
 nobisque fave.

AD LECTOREM

Committere, sed per scripturae notior si
 rque procedit, dum ne actorum iudicet
 datus scripturae adhibere scripturae
 esse scripturae, cum possit scripturae
 scripturae, in dictione notior
 scripturae adhibere, scripturae, scripturae
 cum scripturae adhibere, in dictione
 scripturae

CAP.

CAP. I.

*De nonnullis aliis viris, qui in Veterum
Scriptis Asclepiadis nomine insigniti
occurrunt.*

§. 1. Ab Aesculapio, inclyto illo remotif-
simae antiquitatis averrunco Deo, primum pro-
fapiam eius, deinde vero, cum, ob cultum eius
divinum auctum, pluraque ei exstructa templa
sola progenie ipsa non amplius sufficiente sacris
rite perpetrandis, $\sigma\iota\ \xi\zeta\omega\ \tau\tilde{\alpha}\ \gamma\acute{\epsilon}\nu\epsilon\tau\epsilon\varsigma$ quoque societati
adscriberentur, qui aegrotis templa opis efflagi-
tandae causa celebrantibus adfisterent, totum sa-
cerdotum ordinem *Asclepiadarum* nomen acce-
pisse, inter omnes constat. Proprium fuit hoc-
ce nomen procedente tempore omnibus illis,
qui scholis, Aesculapii nomine atque auctoritate
florentibus, inprimis Cnidiae Coaeque, sacra-
mento obstricti erant. De his omnibus vero
hic nullus fit sermo. Deprehendimus potius
aevoposteriori viros quosdam in arte nostra pe-
ritos eodemque insignitos nomine, qui, nullo
cum Aesculapii progenie aut sacerdotum colle-
gio coniuncti nexu, nomen illud vel hereditate
acceptum referebant proavis, vel ob multa in
arte egregie facta sibi vindicaverant: quorum
in historia perquirenda paulisper immorari de-
bemus

A

bemus. Nimirum cum animus nobis sit, in Asclepiadis, inclyti illius atque ingeniosissimi apud Romanos medici, qui primus cum medicinam Graecam severioribus Romuli nepotibus invidiosam, tum illam proprio Marte excultam, incundiorem ac fere omnibus acceptam reddidit, vitam, historiam atque doctrinam paulo accuratius inquirere: eo magis nil nobis antiquius esse debet, quam, ut, prius quam ad Nostri res tractandas progrediamur, verba faciamus de ceteris illis viris, qui Asclepiadis nomine inclarnerunt, quo magis cavere debemus, ne forsitan alius cuiusdam eodem nomine celebris res cum illis Bithyni nostri commisceamus, atque inde impediamur, quo minus rite diiudicare possimus. a) Priusquam vero ulterius progredimur, id memorasse iuvabit, plurima, quae ad virorum illorum spectant historiam, iam tractata legi apud Reinesium, b) Walchium, c) Sponium d), Fabricium e), Le Clerc f), aliosque, quos in scrip-

a) Quod iam factum esse, docent exempla. Sic Le Clerc Hist. de la Med. II, III, 10, narrat, *Lionardo di Capoa* Raggion. p. 369. putasse nostrum Bithynum unum eundemque cum illo Pharmacione, cuius historiam succinetam tradimus §. 2. et *Spon* recherch curieuf. d'antiquit. diss. 37. sibi finxisse *L. Arruntium Sempronianum Asclepiadem* §. 3. nihil differre a Pharmacione.

b) in notis ad inscriptiones, et in epistolis ad *Rupertum et Hoffmannum*.

c) in antiquitatibus medicis selectis.

d) recherches curieuses d'antiquité.

e) Bibliothec. Gr. To. XIII, p. 90. lqq.

f) Hist. de la Med. II, III, 10. p. 417.

tiuncula ipsa nominabimus. Nostrum igitur est, ea, quae in scriptis illis lingula deprehenduntur delibata, hic colligere, atque totam exhibere Asclepiadarum coronam, praefertim vero curare, ne forsitan ea, quae in scripta virorum illorum eruditione sat magna insignium irrepperunt falsa, hic denuo recendantur.

ASCLEPIADES PHARMACION.

§. 2. Agmen ducit *Asclepiades* quidam, qui *Pharmacion* audit, sic dictus ob medicamenta, quorum descriptioni, compositioni, ac adhibendi rationi praecipuam navavit operam. g) Vixisse videtur temporibus Neronis aut Domitiani, ut probare conantur *Garofalo*, et eius sententiam amplectens *Walch*. h) Nominantur
A s eius

g) Gal. de compos. medic. sec. gen. lib. I. To. II. p. 325. edit. Basil. Ἀσκληπιάδης ὁ ἐπικληθεὶς Φαρμακίον, δὲνα [ἐγγραψε βιβλία] χωρὶς τῶν θηριακῶν καὶ γυναικείων προσθεῖς καὶ αὐτὸς ἐκάστῃ Φαρμάκῳ τὴν ἐπαγγελίαν, ἐπὶ πολλῶν δὲ καὶ τὴν ἔψησιν, ἐπ' ἐνίῳ δὲ καὶ τῶν τρόπων τῆς χεῖρας.

h) *Garofalo* Giornal. de' Letter. d'Ital. 1712. T. II. (Le Clerc II, 3, p. 413.) et *Walch* in antiq. medic. select. l. I. Id ex his elici posse crediderunt, quod Galenus (de compos. medic. sec. loc. II, 2. To. II. p. 180.) refert, medicamentum, quod *Asclepiades* in libris suis tradiderat, iam a *Charicle* quodam, medico *Tiberii* aevi insigni (Tacit. annal. VI, 50.) usurpatum fuisse. Si vero hac investigationi ratione *Asclepiadis* huius aetas extra omnem dubitationem poni debeat, maiori cum verisimilitudine, potius certitudine secundum eundem *Galenum* contendere possit.

eius libri pharmaceutici a Galeno in scriptis de compositione medicamentorum secundum locos et secundum genera: nimirum scripserat decem de medicamentis libros, quorum quinque priores enarrabant medicamenta externa, atque nomen Marcellae in fronte gerebant, ceteri quinque posteriores medicamenta interna, atque denominationem Mnafoni cuidam debebant. i) Le Clerc l. c. immerito ei tribuit pronomen Marci Terentii. k)

L.

possimus vixisse post Andromachum, post Dioscoridem et Scribonium Larg. Galen. de compos. medic. sec. loc. VII, To. II. p. 263. VIII, To. II. p. 280 et 284. X, To. II. p. 309. sec-gen. VII, To. II. p. 409. Vid. Rhod. ad Scribon Larg. p. 7.

i) Galen. de compos. medic. sec. gen. I. To. II. p. 325. ἐπιγράφα δ' αὐτοῦ αὐτὰ (τῶν ἐκτὸς) πρώτην Μαρκελλῆαι, καὶ δευτέραι, καὶ τρίτην, καὶ τετάρτην, καὶ πέμπτην ὡς περ τὰ ἄλλα τῶν ἐντὸς πέντε, πρώτου Μνάσωνος, καὶ δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ τετάρτου καὶ πέμπτου. Huius Asclepiadis scripta collegit Fabric. Bibl. Gr. To. XIII. p. 91. sqq. add. Walch. l. c. et, quem ibi laudat Reines. in epist. ad Rupert. ep. 36.

k) Omittere hic non possumus errorem, quem commisit Le Clerc l. c. Dicit nempe, huncce Asclepiadem celebrem fuisse pronomine Marci Terentii, nixus loco Galeni de compos. medic. sec. gen. VII, p. 410. Si vero paulo accuratius locum illum inspiciamus, docemur, Galenum ibi enarrare malagmata, quae Pharmacion in libris suis iustraverat, atque ex iis depromere μάλαγμα Μάρκου Τελεντίου (sic legunt edd. Basil. et Charter.) Ἀσκληπιάδου. Patet igitur, huncce Marcum Telentium aut esse virum peculiarem, nomine Asclepiadis insignem, aut pro Ἀσκληπιάδου legi debere Ἀσκληπιάδου (ex secta Bithyni nostri) quod valde mihi arridet, quoniam ex illo Galeni loco comper-

tum

L. ARRVTIVS SEMPRONIANVS ASCLEPIA-
DES.

§. 3. Memoria huius viri oblivioni est erepta lapide in Via Nomentana reperto, atque apud Reinesium exsculpto, cuius inscriptio est: L. ARRVTIO SEMPRONIANO ASCLEPIADI IMP. DOMITIANI MEDICO T. F. I. Cf. Walch et Le Clerc.

C. CALPVRNIVS ASCLEPIADES.

§. 4. Inter ceteros Asclepiadas praecipue eminet C. Calpurnius, Traiani temporibus inclutus, cuius memoriam insigne antiquitatis monumentum sic prodidit: 1) C. CALPVRNIVS ASCLEPIADES PRVSA AD OLYMPVM MEDICVS PARENTIBVS ET SIBI ET FRATRIBVS CIVITATES VII A DIVO TRAIANO IMPETRAVIT NATVS III NONAS MARTIAS DOMITIANO XIII COS. etc. Ex hocce monumento colligere possumus, quam maxime ab honestissimis aevi sui viris aestimatum fuisse. Nam in eodem marmore legimus: *Studiorum et morum causa probatus a viris clarissimis adsedit magistratibus populi Romani.* A

A 3

Tra-

tum habemus, malagma illud a Marco Telentio prolatum referri debere ad Bithynum Asclepiadem.

1) Walch. in antiq. med. select. l. c. praeter Reinesium atque Sponium, ubi hoc marmor legitur, laudat quoque Almelov. ad Strab. p. 850. Lamp. de honor. privil. et iurib. medicor. p. 110. et Vinck. amoenit. philol. medic. p. 169.

Traiano iuribus septem civitatum donatus fuit. *m*) Natus est A. U. C. 840. P. C. N. 88. defunctus anno aetatis septuagesimo p. U. C. 910. Antonino Pio imperante. Quoniam ex Prula ortum ducebat, Reinesius (not. ad inscript. p. 608.) Sponius, (recherch. curieuf. d'ant. p. 431.) et Walchius, eorum sententiae calculos adiciens, persuasum sibi habebant, Prusienis nostri non solum civem, sed etiam gentilem, immo heredem artis et forte nepotem eum fuisse. Sed valde errarunt. Nam quamvis civis ac gentilis, tamen nepos esse non potuit, quoniam inter Calpurnium et illum Bithynum intercessit spatium fere ducentorum annorum, ut bene observat Le Clerc. II, 3, 10, p. 420.

ASCLEPIADES PHILOPHYSICVS.

§. 5. Galenus memorat alium quendam medicum, Asclepiadis nomine insignitum, qui, ut discerni posset ab aliis, a rerum naturalium studio appellatus est *Philophysicus* (*Φιλοφυσικός*) *n*) Citra medicamenta nonnulla, quae Galenus enarrat, nihil amplius de eo notum est.

T.

m) Sponium, Le Clerc, aliosque, qui sibi persuasam habebant, quasi ipsas septem civitates dono dedisse Calpurnio Traianum, iam refutavit Walch. l. c. atque egregie ibi demonstrat id de iuribus tantum septem civitatum intelligendum esse.

n) Galen. de compos. medicam. sec. loc. VII, To. II, p. 271, et lib. VIII, To. II, p. 285. Perperam legitur ab aliis *Φιλοσέφικος* pro *Φιλοφυσικός*: et hacce perversa lectione haud dubie deceptus Rhodius ad Scrib. Larg. p. 157. putavit hunc

T. AELIVS ASCLEPIADES.

§. 6. Lapidem antiquo, quem apud Gruterum reperimus exsculptum (p. 535. 1.), iuxta Amphiteatrum Romae effosso, debemus memoriam huius medici. Compertum ex eo habemus Augusti quendam libertum, quem sic lapis exhibet: T. ΑΙΛΙΟC ΑCΚΛΗΠΙΑΔΗC ΙΑΤΡΟC ΛΟΥΔ. ΜΑΤ. ΧΕΙΡ. i. e. *medicus matutini ludi chirurgus.* o)

P. NUMITORIVS ASCLEPIADES.

§. 7. Walchius ex marmore, quod apud Gruterum, ut et apud Onuphr. Panuvinium et Scip. Maffium exsculptum occurrit, in medium profert *Publium Numitorium Asclepiadem*, Publii libertum, medicum ocularium, et seviretus apud Veronenses honoribus olim functum.

L. SCRIBONIVS ASCLEPIADES.

§. 8. Dubitari potest, an alius quidam medicus, huic Asclepiadarum coetui accensendus fit,

hunc Asclepiadem philosophicum nil differre a Prusensi illo, medico ac philosopho: id, quod iam refutavit Le Clerc. — Omnino fatius videtur *Φιλοσόφικος* legere, quod et editio Charteriana suadet, et res ipsa, cum hoc nomen magis pertineat ad pharmaceuticum, quam illud ex philosophiae studio petitur.

o) Praeter Walchium in antiq. medic. select., ubi de hoc Asclepiade verba facit, et, quem ibi laudat, Lipsium Saturn. I, p. 909. vid. Mercurial. de art. gymnast. lib. I, c. 22. p. 95.

fit, qui perinde ac alii, quorum historiam aut iam adumbravimus, aut adumbratum tendimus, memoriam sui nominis acceptam refert inscriptioni, quae sic se habet: SCRIBONIAE IVCVNDAE L. SCRIBONIVS ASCLEPIADES VXORI STATVIT. Rhodius ad Scrib. Larg. autumat, huncce Scribonium Asclepiadem fuisse ipsum Scribonium Largum. p)

ASCLEPIADES TITIENSIS.

§. 9. Profert Cael. Aurel. (III, morb. acut. 5, §. 55.) alium *Asclepiadem*, quem *Titiensem* appellat. Le Clerc dubitat, an discerni debeat a ceteris illis medicis Asclepiadis nomine insignibus, aut pro *Titiensem* legere vult *Citiensem* i. e. *Citiaeam*. Praeterea nil de eo notum est.

ASCLEPIADES APOLONII FILIVS.

§. 10. Memoria huius ad nos pervenit lapide Smyrnae effosso, quem ex Reinesio (XI, 5. p. 610.) describit Fabricius (Bibl. Gr. T. XIII, lib. VI, p. 90.) quadratum in fastigium deficientem sursum, in quo sculpta statua togata ad dextram, ad sinistram cippus quadratus, cui caput senis *παρθωβώγων*, impositum, subterque adstans puer, ad dextram statuæ fasciculus voluminum: in limbo superiore lapidis ista leguntur: *Ἀσκληπιάδην Ἀπολλωνίῃ τε Ἀρτεμιδός*, et in medio horum

p) vid. Rhod. ad Scribon. Largum.

horum nominum fertum, cui insculptum: ξ
 Δήμος.

ASCLEPIADES EPHESEVS.

§. 11. Hic denique agmen claudit, de quo hanc inscriptionem ex Fulv: Ursino p. 98. protulit idem Fabricius l. c.

Θ. Κ.

Εντε φίλοισι φίλοιο καὶ ἱητῆρος ἀρίστα
 Παιδείης θ' ἱερῆς ἐγγύθεν ἀψαμένε.
 Σὼμ' Ἀσκληπιάδα καὶ ἦσος ἐνθάδε Βήρα.
 Ὡς ἐπέισα φίλοις εἰς ὄδε τύμβος ἔχει.

A. Φοντεῖω Φόρτι Ἀσκληπιάδῃ η) τῷ γένει Ἐφεσίου,
 βιώσαντι ἔτεσιν μ', μηνὶν β', ἡμερ. κέ. αἰρ. ζ. Ἐγνα-
 τία Βρισσῆς σύμβεος, μνήμης χάριν.

ARIUS, AN HVIC ASCLEPIADARVM COETVI SIT
 ADNMERANDVS?

§. 12. Le Clerc numero Asclepiadarum adscribere quoque vult *Arian* quendam *Asclepiadem*; sententiam suam suffulciens auctoritate Galeni, cuius tamen locos, ubi de eo loquitur, citare negligit. Omni igitur, qua decet, diligentia evolui Galeni libros, quo invenirem, quod huc pertineat. Inde compertum habemus, mentionem quidem facere Galenum *Arii* cuiusdam, qui fuit *Asclepiadeus* sive ex secta Asclepiadis

A 5 Bi-

η) Le Clerc huncce Fonteinum Fortim ex Asclepiadarum numero eiiciendum putat, propterea, quod ille de se praedicarit, se genus suum deducere ab Aesculapio eius quo

Bithyni, minime vero ipse Asclepiadis nomine insignitus. r)

GALLVS MARCVS, AN HVC PERTINEAT?

§. 15. Nec minus ambigere possumus de Gallo Marco, quem Le Clerc, ut Arium illum, temere locum obtinere passus est inter ceteros Asclepiadas. Omnis res redit ad locum Galeni (de compos. medic. sec. loc. VIII. To. II. p. 283.), ubi mentionem facit Γάλλος Μάρκος τῆς Ἀσκληπιάδας. Sic legunt editiones Basil. et Charter. Sed putamus, mendam hic delitescere. Quorsum articulus τῆς ante Ἀσκληπιάδας? Quid? si legamus Γάλλος Μάρκος τῆς Ἀσκληπιάδεις? ut de compos. med. sec. gen. V, To. II. p. 392. Ἀρείος τῶν Ἀσκληπιάδεις κ. τ. λ. — Ex his igitur, quae cum maxime locuti sumus, colligimus, Le Clerc hac in re deceptum fuisse, nec ei adstipulari possumus edicenti, Galenum praeter Asclepiadem Bithynum quatuor aliorum eiusdem denominationis mentionem facere, cum potius praeter Bithynum, quantum eius scimus, nullus alius occurrat, nisi Pharmacion et Philophysicus: et locus Galeni (de compos. med. sec. loc. VI, To. II. p. 252) ubi sermo est de duobus Asclepiadis, qui de

que progeuie: ex inscriptione ipsa vero nil eiusdem patet.

r) Galen. de compos. medic. sec. loc. IV, To. II. p. 217. Ἀρείος Ἀσκληπιάδεις. V. To. II. p. 226. sec. gen. V, To. II. p. 392. sec. loc. VIII, To. II. p. 283. mentio quidem sit Ἀρείος Ἀσκληπιάδης, sed cum in omnibus aliis Galeni locis Arius occurrat Asclepiadeus, etiam in hoc loco pro Ἀσκληπιάδης legendum putamus Ἀσκληπιάδεις.

de medicamentorum compositione scripserunt, non de Pharmacione et Ario intelligendus est, ut falso autumat Le Clerc, sed de Pharmacione et Philophyfico.

ASCLEPIADES MYRLEANVS.

§. 14. En! haec est Asclepiadarum, qui ipsi medici, medici principis Aesculapii memoriam, nominibus suis aeternam reddere voluerunt, tota corolla, quam, priusquam ad rem ipsam nos adtingeremus, componere operae pretium putavimus, quo integrior inde evaderet Asclepiades Bithynus. Minime quidem dubitamus, quin in rei antiquariae scriptoribus, monumentorum, lapidum ac nummorum collectoribus, alii medici eodem nomine gaudentes, adhuc incogniti delitescant. Sed sufficiunt haec, quae collegimus, ad scopum nostrum. Nunc nil amplius superest, quam ut paucis immoremur *Asclepiadi Myrleano*, qui forsitan Plinio *f*) anam dedit, ut falsa ediceret de Bithyno. Vixit temporibus Pompeii M., et Romae artem grammaticam docebat. Vid. de eo Fabric. ad Sext. Empiric. adverf. Gramm. I, 2. p. 225. et in Bibl. Gr. Vol. II, p. 54. — Alios viros, qui, quamvis non medici, tamen Asclepiadis nomine inclyti fuere, quorumque catalogum edidit *Garofalo* Giornal. de' Letter. d'Ital. 1712. T. II. (Le Clerc p. 413.) hic plane omittimus, quod nil ad rem nostram conferunt.

f) vid. infr. cap. II. §. 20.

CAP. II.

Asclepiades Bithynus.

§. 15.

PROLEGOMENA.

Expositis iis, quae praefanda erant, transgrediamur nunc ad ipsam rem, quae nobis curae cordique est. Consuetudine atque more omnium, qui insignium virorum vitas enarrant, auspicamur ab iis rebus, quae ad originem atque genus Bithyni nostri spectant. Sed mirum, quam pauca, quae vitam eius illustrant, in scriptis veterum quasi immersa, ad nostra tempora usque pervenerint: et pauca illa, quam luxata atque mutilata, quam depravata et fictitiis ingenii imaginibus obnubilata. Non recentiores solum, qui de Asclepiade quid literis consignarunt, sed inter veteres ipsos nonnulli, ut Plinius, t) nihil curaverunt, quid scriberent. Inter recentiores alii operae pretium facturi visi sunt, si multis animi ac voluptatis causa, ut lecturis tempus fallerent, belle excogitatis rebus

histro-

t) vid. infra §. 20.

historiam eius exornarent: u) alii id neglexerunt, ut varios Asclepiadis nomine insignes invicem a se discernerent: v) quo factum est, ut alia commiscerentur, quæ separata, alia separata enarrarentur, quæ coniuncta proferri deberent. Nostrum igitur est, pauca illa, quæ reliqua nobis sunt, confarcinare, vera a falsis discernere, commenta reiicere, temere commixta separare, et omnino ita nos gerere, ut Asclepiades evadat integer, nec depravatus, nec immerito exornatus.

ASCLEPIADIS TERRA PATRIA.

§. 16. Quod ad terram eius nativam attinet, prodiderunt Veteres, natum eum esse in urbe *Bithyniae*, quæ *Prusa* x) vocatur: quo factum

u) Quod ab Anton. Cocchi Discors. I. sopra Asclepiade factum esse refert Bianchini La medicina d'Asclepiad. Discors. I. §. VIII. cf. supra praefat.

v) vid. supra cap. I, §. I, not. a. et §. 5. not. n.

x) In veterum scriptis tres obveniunt urbes eiusdem nominis. Prima earum est *Prusias* antiquissimis temporibus a flumine eam alluente *Cius* vocata, ut patet ex Apollod. Rhod. Argon.

Τῆμος ἀρ' εἶγε ἀφ' ἴκοντο Κιανίδος ἢ Ξαργίης.

Ἄμφ' Ἀργυροβάνειον ὄρος προχέουσα Κίσιο.

Cius vero est flumen per Myliam means. Vid. Plin. H. N. V, 40. *Cium* Myliae urbem confirmat Apollod. Biblioth. I, c. 9. p. 50. cf. Heyne in not. ad Apollod. p. 185. sq. Salmat. exercit. Plin. ad Solin. p. 877. Stephan. Byzant. l. v. Κίσις. Ceterae utraeque urbes sunt Bithyniae et vocantur Prusae, quarum altera ab Hannibale sub Olympo

cen-

factum est, ut tantum non semper in veterum scriptis occurreret nomine *Bithyni* vel *Prusien- sis*, y) quo facilius ab aliis distingui posset. Sed apud auctorem introductionis sive medici, Gale- ni scriptis intrusi falsoque ei adscripti aliud ob- venit nomen, quo insignitur Asclepiades: nimi- rum audit ibi *Cianus*. Ἀσκληπιάδης Βιθυνός Κιανός ὃς καὶ Πρωσιεύς ἐκαλεῖτο. Gal. T. IV. p. 372.

AN CIANVS VOCARI POSSIT.

§. 17 De Asclepiade *Ciano* z) per magna est exorta lis inter viros doctos. Nullibi apud veteres occurrit Asclepiades hoc nomine orna- tus, nisi in loco illo introductionis: et, si pau- lo accuratius inspiciamus verba ipsa, luxata atque depravata deprehenduntur: quo factum est, ut viri docti in diversas inter se abirent sententias. Editio Charteriana legit: Ἀσκληπιάδης Βιθυνός Κιανός ὃς καὶ Πρωσιεύς ἐκαλεῖτο. Edit. Basil. Ἀσκλη- πιάδης

condita, altera sub Hypio monte sita est, ut testatur Plin. H. N. V, 45. Prolixius de his tribus urbibus commenta- tus est *Garofalo* (Le Clerc p. 411.)

y) Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνός. Sext. Empiric. pyr rh. hypotyp. III. 9, l. 32. p. 156. Strabo XII. p. 849. edit. Almel. Frag. in Gr. chir. libr. e collect. Nicet. edit. Cocchi p. 154. Ἀσκληπιάδης τῶ ἀπὸ τῆς Βιθυνίας ἰατρῶ κ. τ. λ. Galen. de Theriac. ad Pison. T. II. p. 418. et idem in pluribus locis. *Prusien- sis* Plin. H. N. VII, 37.

z) Lionardo di Capoa Raggion. I. sibi finxit. Asclepiadem atque Cienum esse varios viros, atque adscribit Cienum ceteris illis sectarum principibus, qui in loco illo nomi- nantur, vid. Le Clerc, Hist. de la Med. II, 3, 9.

πιάδης Βιθυνός, κινός ο καὶ Πρασιας ἐκαλεῖτο. Manifesto apparet, hancce lectionem posteriorem menda laborare. Le Clerc Hist. de la Med. II, 5, 12, p. 153. in edit. prim. Amst. 1702. mutilato illi loco medelam exhibiturus, pro κινός legere mavult ἐκείνος sive κένος. Coniectura sat ingeniose excogitata. Nimirum auctor introductionis nominat illibi principes sectarum, sectaeque rationalis, Hippocratem, Dioclem, Praxagoram, Herophilum, Erasistratum, Mnesitheum: tunc sequitur *Asclepiades Bithynus ille, qui etiam vocatur Prusienis*. Sed aliam praeter memoratam profert conjecturam Le Clerc. Nempe si forsitan, inquit, esset superfluum verbum ἐκείνος, nec in hac significatione scriptoribus usurpatum, posset plane eiici ex contextu verbum κινός, ortum forsitan errore librariorum ex syllabis posterioribus verbi Βιθυνός, mutatis literis θ et υ in' κ et ι, possitque totus locus sic constitui: Ἄσ. Βιθυνός ὁς καὶ Πρ. ἐκ. — Alteram lectionem in editione Charteriana expressum amplectuntur *Bianchini* (la medic. d'Asclepiad. diff. I. §. 11.) *Cocchii* discors. d'anatom. et in collect. chir. graec. e collect. Nicet. p. 154. *Fabric.* Bibl. Gr. To. XIII, p. 87, imprimis *Garofalo* (Le Clerc hist. de la Med. p. 410. sqq.) Qui ab hac posteriori stant sententia, suffulciunt eam, quod Prusias olim Cius nuncupata fuisset (vid. §. 16. not.) unde Asclepiades vocaretur *Cianus*. Cf. *Salmaf. exerc. Plin. ad Solin.* p. 377. sq. Le Clerc irrisus a *Garofalo*, quod verbum *Κινός* non intellexisset, dubia quaedam profert contra hanc sententiam. Hist. de la Med. II, 5, 9. p. 416. edit. post. Amst. 1723. Omne, quod profert argumentum eo redit, ut
 pro-

probet, temporibus auctoris Ilagoges iam dudum praevaluisse nomen urbis mutatum, nec amplius pristinum illud in usu fuisse: nimirum putat spatium, quod intercessit inter tempus illud, quo Rege Prusia regnante, nomen pristinum mutatum est, et hoc, quo conscripta est Ilagoge, circiter annorum trecentorum. Ex his colligit, nemini tunc temporis in mentem venisse, Asclepiadem Prusiensem vocare Cianum. Pergit deinde his verbis: „ce dernier passage est si embrouillé, qu'il semble, qu'on ne peut guere y faire de fond. *Asclepiade Bithynien, Cienien, qui etoit aussi appelé Prusien.* Que signifie cela? quel renversement d'ordre, ou quelle obscurité? Il aurait fallu dire: *Asclepiade Bithynien de la ville de Cios, qu'on appelloit aussi Prusias, ou plutot, Asclepiade Bithyuien, de la ville de Prusias, qu'on nommoit auparavant Cios.* Περσιὰς, dit Strabon, πρότερον Κιὸς ὀνομασθεῖσα. On dira peut-etre, qu'il faudroit traduire ainsi ce passage, *Asclepiade Bithynien, Cienien, qu'on appelloit communement le Prusien*: mais il faudroit, que l'article eût été ajouté à ce dernier mot, et au lieu, qu'il y a simplement Περσιεύς, qu'il eût ὁ Περσιεύς. On pourroit enfin soupçonner, que le mot Κιὸς a passé de la marge dans le texte, et que c'est une note, que quelqu'un avait faite pour expliquer la quelle de trois Pruses etoit la patrie d'Asclepiade, mais il faudroit toujours egalemeut ajouter l'article. „ Haec sunt, quae Le Clerc opposuit sententiae a Garofalo vindicatae, quae tamen, ut arbitramur, infirmis nituntur adminiculis. Etenim si vel verum est, non amplius illis temporibus pristinum urbis nomen viguisse, quamvis Sal-

ma-

masius l. l. contrarium sibi persuasum habeat, auctoritate fretus Plinii, qui nunquam Prusadem, sed semper Cium memorat, quid repugnat, auctorem Isagoges addere potuisse nomen Ciani, ut indicaret pristinam nec amplius usurpatam urbis patriae Asclepiadis denominationem? Qui ergo introductionis locus, ut a Garofalo perhibetur, si verissime est sanatus, potius nos pellit, ut opinemur, nec a Galeno, nec Galeni temporibus Isagogen sic dictam conscriptam fuisse. Nam Galenus in scriptis suis semper simpliciter nuncapat Asclepiadem, aut ei impertit nomen Bithyni, aut alio modo eum denotat, quoniam illis temporibus nondum e memoria hominum evaserat Asclepiades, sectae methodicae illo aeo vigentis princeps auctor. Sed tempestate Galenum excipiente, ubi coeca ac tantum non divina Galeni auctoritas omnem antiquiorum medicorum memoriam penitus fere deleverat a) aut necesse erat, ut auctor Isagoges
Ascle-

a) Evidenter id apparet ex collectionibus illis medicis usus itinerarii causa vel imperatorum iussu confectis, ut bene observat Bernard ad Theophan. Nonnum (in prooemio not. 1.) nunc primum, opus posthumum, ut dicunt, immensa eruditionis supplectile exornatum, in lucem publicam emissum. Pertinent huc collectiones Oribasi, Aëtii, aliorumque, qui iam satis fecisse persuasi erant, si Galeni immensa volumina, aut aliorum medicorum coaevorum opera coeco animo exciperent atque exscriberent, nulla antiquiorum celebrium medicorum ratione habita, quorum egregia opera illis temporibus penitus fere oblivioni tradita erant: quo factum quoque est, ut Asclepiadis nostri opera eleganter conscripta prorsus perirent, quod iam moesto animo advertit

B

Coschi

Asclepiadem hisce nominibus denotaret, quo Asclepiadis illius antiquissimi memoriam eo citius revocaret, atque inde caveret, ne cum aliis viris eiusdem nominis, qui et vixerant, et adhuc vivebant, commisceretur, aut auctor qualiscunque qualemcunque doctrinam suam hoc modo manifestare voluit. — Obscuritatem vero et ordinem deletum, quem in verborum consecutione deprehendere voluit Le Clerc, ingenue profiteor, me reperire non posse. Ἀσκληπιάδης Βιθυνὸς Κίανος ὃς καὶ Περσειὸς ἐναλεῖτο. Quid obscuri? — Pergit Le Clerc, ante Περσειὸς poni debuisse articulum, ut loco Περσειὸς legeretur ὁ Περσειὸς. Sed proprio se iugulat ferro: nam in coniecturis illis, quas ipse proposuit, quoque ante Περσειὸς desideratur articulus: et profecto nil refert, utrum articulus adsit, nec ne, ut potius stare debeat ante Βιθυνὸς, ut videre licet ex exemplis, quae §. 16. in nota dantur. — Ex his omnibus igitur uno obtutu consideratis evidenter liquet, hisce armis, quibus Le Clerc usus est, nondum debellatum esse Garofalo, nec, ut arbitror, debellari posse.

Haec sunt, quae hucusque a viris doctis prolata fuere hac de re, quae eo prolixius hoc loco enarrare e reputauimus, quo magis curae cordique nobis est litem illam forsitan dirimere. Nam manifestum est, illis digladiationibus nondum compositam esse. Quaestio nunc oritur, an ex auctoritate loci illius Asclepiades iure vocari possit Cianus? — Minime: et quam maxime miramur, quo tandem factum sit, ut viri illi alias in rebus antiquariis perscrutandis tam dili-

diligentes ac ἀκριβοῦς Asclepiadi impertirent nomen, quod plane ab eo alienum est. Nimirum in eo consentiunt omnes scriptores, Asclepiadem originem deducere e Bithynia, idque ex urbe eius Prusa. Duae eiusdem nominis in Bithynia sitae sunt urbes: sed, quaenam earum fuerit Asclepiadis patria, ignoramus. Sit vero haec illave: neutra antiquissimis temporibus nomine Cii distincta fuit, unde Asclepiades audire posset Cianus: ut potius Prusias illa, antea Cius nuncupata, sita sit in Mysia, ut citra omnem dubitationem probavimus §. 16. not. Cum vero Asclepiades non ex Mysia sed ex Bithynia perhibeatur exortus, iam per se liquet, immerito exornatum fuisse hucusque nomine Ciani. Nam nil curarunt viri eruditi illi, ut discernerent Prusas illas Bithyniae urbes, et Prusiam in Mysia sitam: quo errore factum est, ut tota illa lis, quae hucusque viguit, exoriretur, quae, ut opinor, hac ratione ad omnium animum optime componi potest.

Locus vero ille introductionis, quo omnis litis causa continetur, nunc plane nil probat. Nam ad liquidum perducere non potest, haec illave lectio sit vera: et omnino lectio in edit. Chart. exhibita, ea esse potest, quae manu ipsius auctoris exarata fuit, et tunc confirmatur iudicium nostrum, quod iam de seriori huius libri aetate protulimus, et auctor ipse aut inscitia aut temeraria doctrina ductus errorem commisit. Veruntamen quoque negari non potest, coniecturas, quas Le Clerc medicinam loco illi faciens, ingeniosas exhibuit, forsitan aevo posteriori confirmari posse, cum codices aut MSS. clariorem affunderint lucem. Ad no-

strum vero scopum loco illo plane carere possumus.

ASCLEPIADIS ITINERA.

§. 13. De Asclepiadis anno natalitio, parentibus, aetate puerili aequae ac iuuenili, de educatione eius, institutionibus atque praecceptoribus, de ratione, qua doctrinis operam navavit, nil nobis notum est. *b)* Id tantum compertum habemus, eum Parium *c)* atque per Hellespontum profectum, et Athenis commoratum esse: quibus in locis artem professus, multas ad eam spectantes collegit observationes, quarum nonnullas tradiderunt Cael. Aurel. II, morb. acut. 22, §. 129. p. 131. edit. Amman. et Fragm. illud apud Cocchi in script. chir. Gr. e collect. Nicet. p. 154. Romam deinde se contulit, ubi usque ad senectam supremam et mortem exercuit artem ingenti laude ornatus, atque bono gaudens successu, ut pluribus demonstrabimus.

DE

b) Quam belle hancce historiae partem exornaverit Ant. Cocch (disc. sopra Asclepiade) enarrat *Bianchini* (la medicina d'Asclep. disc. I, §. V II. vid. supra praefat.) *Walch* in antiquit. medic. select. l. I. refert, veteres Asclepiadem memorare discipulum Apollonii Erasistratei. Inter Erasistrati sectatores vero nullum alium cognitum habeo Apollonium, nisi illum, qui Memphitis audit. Vid. Cael. Aurel. III, chr. morb. 8, §. 101. et IV, chr. morb. 8, §. 114. Sed nullibi in scriptis veterum reperi, memorari hunc vel alium Apollonium praecceptorem Asclepiades: hinc plane ignoro, quoniam ex fonte hauserit *Walch*.

c) clarum Myrae oppidum. Vid. *Plin. H. N. V, 22, l. 40.* et VII, 2, l. 2.

DE AEO, QVO ROMAM ADVENIT.

§. 19. Nomen vero, quod praeceteris tulit infigne, nactus tunc primum est, cum Romanis medicinam faceret. Aetas ipsa, qua Romam advenit, ibi vixit, diemque obiit, nondum est tam liquida, ut ad minutissimum temporis momentum computari possit. Difficultates quibus tota res premitur, ex duobus profiscuntur Plinii et Ciceronis locis, quorum ille (H. N. XXVI, 5.) refert Asclepiadem ad Pompeii Magni, hic vero (de orator. I, 14.) ad Crassi, oratoris celeberrimi aevum: quo factum est, ut et ii, qui de Asclepiade quid scripserunt, diversas cularent vias. Alii, sola Plinii auctoritate ducti, ut Ackermann. (inst. hist. med. p. 135.) coevum eum arbitrantur cum Pompeio: alii, Ciceronem testem provocantes ut Walch. (in antiq. medic. select. l. 2.), sibi persuasum habent, Ciceronem ipsum Asclepiade usum esse medico ac amico. Alii nec huic nec illi sententiae calculos adiciunt; atque ab hac posteriori parte stant Cocchi (ad script. chir. Gr. p. 154.) et Bianchini (la medic. d'Ascl. §. V. et VII.) Nimirum hi viri edicunt, finxisse Ciceronem, confabulationem illam habitam fuisse a viris sapientissimis ac omni dignitate exornatis A. V. C. DCLXII, quo L. Marcius Philippus et Sext. Iulius Caesar Cff. fuere, et M. Livius Drusus tribunus plebis, adeo, ut praeclarum illud de Asclepiade testimonium non ipsi Ciceroni tribuendum videatur, sed Crasso homini antiquiori, qui paucis diebus post sermonem illum habitum extinctus est, ut idem Cicero narrat (de Orator. III, ab init.)

Pergit deinde Cocchi his verbis: „cum illa Crassi verba Asclepiadem tum vita functum fortasse indicent (Plin. H. N. VII, 37.), vix credibile est, illi vel cum Cicerone vel cum Pompeio consuetudinem fuisse, qui tum pueritiam non excefferant, nati A. V. DCXLVII, ideoque non omnino recte ad aetatem Magni Pompeii retulisse Asclepiadem videtur Plinius, eo fortasse deceptus, quod eius libros nonnullos Mithridati inscriptos viderit, quem regem a Pompeio devictum fuisse sciebat.„ Eodem modo indicat Bianchini, qui praeterea addit: „al tempo di Pompeo Magno: cioè a dire, sotto il suo Consolato, o nell'auge maggiore di sue fortune.„ Cf. Bayle Diction. f. v. — Sed ingenue confiteor, me paululum recedere a sententia horum virorum. Nam si vel verum est, secundum locum illum Ciceronianum Asclepiadem pertinere ad Crassi aevum d) qui eo usus sit medico atque amico: tamen inde non sequitur temporibus Ciceronis ac Pompeii eum diem iam obiisse. Nati sunt Cicero et Pompeius uno eodemque anno A. V. C. DCXLVII, habitus vero est ille sermo, ut Cicero fingit, A. V. C. DCLXII, anno Ciceronis atque Pompeii decimi sexti. Sed quid est, quo commoti Cocchi et Bianchini contendere possunt, his temporibus Asclepiadem iam e vivis ereptum fuisse, cum Plinius (H. N. VII, 37.)

nil

d) Forsitan ambigere possumus, an iure referantur haec verba ad Crassum. Nimirum scimus, Ciceronem tantum finxisse Crassum et Antonium confabulantes, re ipsa vero Crassi sermoni subiicere suas sententias, ut Antonio illas Quini fratris.

nil de morte eius memoret, ut potius supremæ senectutis, ad quam pervenerat, mentionem ibi faciat? Quid est, quo ductus Bianchini edicere potest, Plinium, cum Asclepiadem ad Pompeium referret, intelligere voluisse tempus, quo Cf. fuit, summumque iam gloriæ adeptus erat fastigium, cum nullibi tale quid prodatur in scriptis? — Praeterea, quod hucusque plane omissum est, apud Sext. Empiric. adv. Math. VI, p. 412. memoratur Asclepiades coævus cum Antiocho Ascalonita, quem Athenis docentem audivit Cicero A. V. C. DCLXXIV, anno Ciceronis vigesimo octavo. Vid. Cic. Quæst. acad. IV, 45. et Plutarch. in vit. Cicer. — Ex his omnibus satis superque elucere videtur, et Crasfi et Ciceronis ævo adsignandum esse Asclepiadem, quod iam fecisse videtur *Sprengel* (*Verf. einer pragm. Gesch. der Arzneyk. T. I. p. 436.*), quamvis negari non potest, Asclepiadem iam attigisse senectutem, cum Cicero ac Pompeius annis gauderent pubertatis. Vid. *Ernessi* in *Clav. Cic. Ind. hist. s. v. Asclep.* Verum igitur quidem est, non certam interponi posse sententiam nec de anno, quo Asclepiades Romam pervenerit, nec, quo functus sit fato: tamen id evictum est, vitam ibi traxisse seculo urbis septimo, maximam vero partem in priori huius seculi parte. e)

B 4

PLI-

e) Ad certam atque liquidam annorum computationem pervenire non possumus, quod iam discrimen, quod inter varias scriptorum rationes intercedit, satis superque probat. Sic Anton. Cocchi (*disc. I. sopr. Asclep.*) sibi fingit, annum, quo natus sit Asclepiades, respondere illi U. C. DLXXX.

(LIV 2. I. 1. 1. A. C.

PLINIUS, PERHIBENS, ASCLEPIADEM ROMÆ
DOCVISSE RHETORICEN, REFVTATVR.

§. 20. Obtinuit, et obtinet hucusque inter nonnullos viros, qui Asclepiadis res tractarunt, error, quo plurima splendoris ac decoris ei detrahitur pars. Hinc nil nobis antiquius esse debet, quam, ut Plinium, qui primus errori illi ansam dedit, virosque, eius verba secutos, refutemus. Nimirum Plinius H. N. XXVI, 3. l. 7. sic verba facit: „Durabat antiquitas firma, magnasque confessae rei vindicabit reliquias, donec Asclepiades aetate Magni Pompeii orandi magister, nec satis in arte ea quaestuosus, ut ad alia, quam forum, sagacis ingenii, huc se repente convertit: atque, (ut necesse erat homini, qui nec id egisset, nec remedia nosset, oculis usuque percipienda) torrenti ac meditata quotidie oratione blandiens omnia abdicavit.„ Quae si vera essent dicta, exinde quam maxime diminui Asclepiadis merita, in aprico est. f) Sed bonum factum! Deceptus fuit

A. C. N. CLXXIV, ut narrat Bianchini (la medic. d'Asclep. disc. I §. VIII.) Ackerman. in conspectu chronologico ad inst. hist. medic. p. 385. ad annum U. C. DCL. A. C. N. C. refert, circa hoc tempus fato functum esse Asclepiadem. Vid. Bianconi epist. de Cels. aetat. p. 141. — Sprengel e contrario (Verf. einer pragm. Gesch. d. Arzneik. T. I. p. 430.) contendit, circa idem tempus Romam eum venisse.

f) Le Clerc (Hist. de la Med. II, 3, 4.) et Ackerm. (instit. hist. medic. §. 183. p. 135.) soli Plinio hac in re fidem irrogantes in eundem cum eo inciderunt errorem, quem X. imprimis refellere studet Bianchini (la medic. d'Asclep. disc. I, §. VII.)

fuit Plinius qualicumque ratione. Nam scimus iam (§. 18.) Asclepiadem, ante quam Romam accederet, in Helleponto, Parii, atque Athenis medicinam professum fuisse, ibique varias ad rem medicam spectantes sibi proprias fecisse observationes. Et si vel hac de re nos certiores non fecissent veteres, iam omnis eius doctrina satis superque probaret, fieri non potuisse, ut ex rhetore, plane nullis antea imbuto artis medicae disciplinis, subito, quasi Protei artibus adiutus, prodiret medicus tam probus omnibus dilectus, atque ingeniosus. Est igitur extra omnem positum controversiam, Plinium ibi memorare tam falsa de Asclepiade, ut statim primo obtutu contrarium feriat oculos. Cum vero quaestio oritur, qua tandem ratione fieri potuerit, ut erraret Plinius in re, quae non multum ab suis abesset temporibus: valde nobis verosimile videtur, eum vel non satis discrevisse Bithynum nostrum ab illo Myrleano (Cap. I, §. 14. Cf. Conring. de hermet. medic. c. 9.) claro Pompeii Magni aetate apud Romanos Grammatico, resque huius iisdem illius immiscuisse, aut ipsius Prusienis nostri historiam adeo non habuisse perspectam, ut scriptorem decet probum ac diligentem. Nam omnino id verum est, prae ceteris excelluisse Asclepiadem eloquentia, quod iam ipse locus ille Plinianus testatur, quo oratio eius torrens ac meditata laudatur, imprimis vero Crassi insignia verba apud Cicer. de orator. I, 14. g) Quin Galenus, quamvis semper Asclepiadis

B 5

g) Cic. neque vero Asclepiades is, quo nos medico amicoque usi sumus, tum, cum eloquentia vincebat ceteros medi-

piadis merita carpere tentet, pluribus tamen in locis eloquentiam aut saltem orationem eius arte ingeniosa exornatam praedicat. h) Fieri igitur potuit ut Asclepiades, cum Romam veniret, necdum compertum haberet, quamnam medicus experturus esset sortem, antea hominis disertum ac eloquentis partes agere maluerit, quo forsitan Romanorum huic literarum disciplinae imprimis faventium caperet gratiam, atque inde efficeret, ut in arte olim exercenda minoribus obuius fieret impedimentis ac molestiis. Nimirum sortem, qua non multum abhinc Archagathus functus erat, odiumque, quo Romani, imprimis severiores illi, qui mori tralatitio, ac maiorum institutis pertinaci acquiescebant animo, erant inflammati, ignorare non poterat. Cum vero sensim pededentimque innotesceret Romanis, illique oratione eius perfecta atque arte ita essent abrepti, ut medicinam, qua polleteret, plane ab illa Archagathi perspicerent diversam mentique Romanae aptissimam: et cum in universum Romanorum severitas iam labefactata, magis magisque vacillare inciperet, ut tandem intelligerent, magno esse emolumento ac voluptati Graecorum disciplinas: Asclepiades bono animo nec expectato successu medicinam exercere incepit. Sed non subito ex rhetore factus est medicus, qui nulla remedia nosset, nullis-

medicos, in eo ipso, quod ornate dicebat, medicinae facultate utebatur, non eloquentiae.

*) Galen. de naturalib. facult. I, 19. T. I. p. 94. contr. ea, quae a Juliano in Hipp. aph. etc. c. 6. et in pluribus aliis locis,

que artis imbutus esset doctrinis: ut potius iam medicus expertus Romam veniret.

ASCLEPIADIS ELOGIA.

§. 21. Quae cum ita se haberent, non ita multum post Romae plurimum nactus est gloriae ac splendoris, tum ob medicinam suam et philosophiam, Romanorum animo aptissimas, cum ob eloquentiam et prudentiam, quibus consuetudinem gratam ac omnibus dilectam reddere conabatur. Id elogia, quae in scriptoribus occurrunt multa, satis superque probant. Pertinent huc in primis verba illa Crassi, quorum iam in paragrafo praecedenti mentionem fecimus. Strabo XII, p. 849. edit. Almelov. eum numerat inter Bithynus ἀξιολόγους κατὰ παιδείαν ἔνδεας. Apuleius (florid. p. 362. edit. Elmenh.) dicit, *interpraecipuos medicorum, si unus Hippocrates exciperetur, ceteris principem eum fuisse.* Ab Antiocho Academico apud Sext. Empiric. (adv. Log. I, f. 201. p. 214.) vocatur ἐν τῇ ἰατρικῇ μὲν ἄδενος δεύτερος, ἀπτομενος δὲ καὶ φιλοσοφίας. Celsus valde eum aestimat, nuncupatque multarum rerum, quas ipse secutus esset, auctorem bonum. Scribonius Largus in epistola ad Callistum nominat eum magnum medicinae auctorem, multaque contra obtrectatores eius facit verba. An laus illa, qua Marcellus (de medicam. c. 14.) Asclepiadem insignit, ad nostrum pertineat, dubium est. Dioscorides (lib. I. praefat.) quam maxime eum, eiusque sectatores praedicat. Ipse Galenus (de natural. facult. I, 17. T. I. p. 97.) quamvis tantum non semper rodere

rodere solet Asclepiadis merita, quodammodo laudem ei denegare non potest. Famam, qua laetatus est, quam maxime quoque auget secta ab eo instituta atque denominata, quae per longum temporis spatium summam obtinuit gloriam. Infra pluribus de ea sermo erit.

MITHRIDATIS POLLICITATIONES RECUSAT.

§. 22. Quod vero inprimis Asclepiadis clarum et apud exteros quoque insigne testatur nomen est Mithridates ille Bithyniae rex celeberrimus atque literatus, nec minus artis medicae gnarus, qui immensis pollicitationibus doctum suum gētilem sollicitare tentabat, ut Romam relinqueret, atque suo adventu augeter numerum virorum eruditorum, quibus ipse quotidie stipatus erat. Asclepiades vero dilectus et magni factus a Romanis, familiaritatis ac amicitiae vinculo coniunctus cum viris omni dignitate principibus, spretis legatis atque pollicitationibus illis, Roma discedere recusavit. Ad illum Asclepiades volumina composuerat, quae sollicitatus ex urbe, praecepta pro se mitteret. i)

ASCLEPIADIS MORS.

§. 25. Romae vitam traxit Asclepiades usque ad supremam senectutem summa cum laude, benemeritus de omnibus, quibus sanitas labefactata erat, magni factus a coaevis suis, singulari

i) vid. Plin. H. N. XXV. 3. et VII, 37.

lari illa fruens fortuna, ut per totam vitam nullo vexaretur morbo, nec diem obiret morbo corporis compagem solvente, sed lapsu scalarum. Hinc aequè falso ac ridicule delirat Plinius H. N. VII, 37., sponſione cum fortuna facta, ne medicus crederetur, si unquam invalidus fuisset ipse; et victor suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est., A)

à) Fabric. Bibl. Gr. T. XIII, p. 87. laudat Longavillium Harcuetum in hist. macrobior. (Mem. de Trevoux A. 1718. Octbr. p. 63o.) enarrantem: „Asclepiade, Medecin de Pruse, seroit encore en vie sans une chute, qui termina ses jours à 150 ans.“ Nec minus temerarie ac ne ulla quidem scriptorum nixus auctoritate contendit Ant. Cocchi (disc. sopr. Asclep) vitam vixisse circiter octoginta annorum: et secundum eius arbitrariam computationem defunctus est A. U. DCLXII. CII. M. Philippo et Sext. Julio Caesare.

CAP.

C A P. III.

De scriptis Asclepiadis. l)

§. 24.

— De communibus adiutoriis. m)

Περὶ ἀλωπεύιας. n)

Περὶ ἀναπνοῆς καὶ τῶν σφυγμῶν (βιβλίον. o)

De clysteribus. p)

Περὶ ἐλιῶν. q)

De periodicis febribus. r)

Li-

l) Cf. Fabric. Bibl. Gr. T. XIII. p. 90. Bianchini La medicina d'Asclepiade disc. I. §. IV.

m) Cael. Aurel. lib. I. acut. c. 15. p. 59. lib. II. chron. c. 13. p. 417.

n) Galen. de comp. medic. s. l. lib. I. p. 157. To. II.

o) Galen. de differ. pulf. lib. IV. p. 51. T. III.

p) Cael. Aurel. lib. II. chron. c. 13. p. 415.

q) Cassius Quæst. med. probl. XXX.

r) Cael. Aurel. lib. II. acut. c. 10. p. 96.

Liber de finibus. s) *κ*

In obscuriores Hippocratis libros scripsit. ε)
In librum *περὶ τῶν κατ' ἰητρείων*. ι)

Libros scripsit explanatorios aphorismorum
Hippocratis. υ)

De hydropē. ξ)

De lue (cardiaca). γ)

Ad Mithridatem Asclepiadis volumina ex-
tabant composita cum sollicitatus ex urbe Roma,
praecepta pro se mitteret. ζ)

Ad Erasistratum scripsit libros parasceuas-
ticos. α)

Libri III. de celeribus sive acutis passio-
nibus. β)

De

- ε) Idem esse videtur cum libris, quos scripsit definitionum.
Cael. Aurel. lib. I. acut. prooem. p. 6. lib. II. acut. c. 13.
p. 111. lib. III. acut. p. 255.
- ι) Galen. Comment. I. in Hippocr. de offic. med. T. V. p.
665.
- υ) Galen. Comment. I. in Hippocr. de offic. med. T. V. p.
667. 674.
- ξ) Cael. Aurel. lib. III. acut. c. 1. p. 181.
- γ) Cael. Aurel. lib. III. chron. c. 8. p. 478. et 489.
- γ) Cael. Aurel. lib. II. acut. c. 59. p. 176.
- ζ) Plin. H. N. XXV. 3.
- α) Cael. Aurel. lib. II. chron. c. 13. p. 416. Scrib. Larg.
in praefat.
- β) Cael. Aurel. lib. I. acut. p. 2. lib. I. acut. c. 15. II. 45.
et saepissime in opere toto.

De pulfibus. c)

Libri salutarium ad Geminium. d)

De tuenda fanitate. e)

Περὶ σωτηρίων. f)

De vini datione. g)

c) Galen. T. III, p. 51. de differ. pulf. lib. IV. nisi idem cum eo, quod supra iam memoravimus.

d) Cael. Aurel. II. chron. c. 7. p. 586.

e) Cael. I, 3.

f) Galen. de element. lib. I. §. 56.

g) Cael. Aurel. lib. II, acut. c. 29. p. 144. Sext. Empiric. adv. Logic. I. l. 91. p. 353.

CAP. IV.

*De rerum Romanarum statu ante et circa
Asclepiadis aevum.*

§. 25.

STATVS RERVM PVBLICARVM AC CIVILIVM.

Cum rerum Romanarum statum, qualis fuit exeunte urbis seculo sexto, septimoque in-
eunte, uno perlustramus obtutu, non potest non
unusquisque summa suffundi laetitia: adver-
tens, quam ad insigne splendoris ac potestatis
fastigium pervenerit civitas Romana, tam exi-
gua, tam infirmis in exortu nixa adminiculis,
adeo, ut nunc tantum non totius terrarum or-
bis tenere videretur principatum ac imperium.
Nec minus tamen multis, quae de republica Ro-
mana prolata sunt ratiocinia, satis superque
evictum est, iam hisce temporibus praecipuas
adverti causas, quibus factum est, ut ingens illa
moles ocys seriusve propria sua rueret ruina.
Post bellum cum Hannibale finitum, *h*) Phi-
lippus, *i*) Antiochus, *k*) Aetoles, *l*) Galates-
que

- h*) A. U. C. 552.
i) A. U. C. 557.
k) A. U. C. 562.
l) A. U. C. 565.

C

alia id genus praefidia, quibus severiores ac austeri Romani sapientiae profectus studuerunt incidere, efficere potuerunt, ut philosophiae amor, qui tantas iam egerat radices, penitus extingueretur: ut potius deprehendamus ineunte seculo septimo viros clarissimos ac primas in republica tenentes partes tanto inflammatos philosophiae amore, ut reditus, qui iis essent ex rerum publicarum administratione, soli eius studio impertirent. Instar omnium hic nominare licet Scipionem Africanum et Lucullum, quorum hic, Antiochi Afcalonitae, Asclepiadis Bithyni coevi, (§. 19.) discipulus, immensa librorum collectione, quae eius sumtibus in xyfio fuit recondita, philosophiae studium valde inter Romanos divulgat. Circa hoc igitur tempus Romae iam advertimus Stoam, Academiamque celebratas, nec defuerunt, qui syncretismo essent addicti. Quod vero ad Epicuri adinet doctrinam, Asclepiades inter primos videtur censendus, qui Romanam eam transplantarent. Notum est, disciplinam morum ab Epicuro institutam a nonnullis eius in Graecia sectatoribus adeo fuisse diffamatam ac inquinatam, ut fere in omnium abiret contemptum: nec mirum Romanos, qui, quamvis ex eorum vivendi ratione colligere liceret, Epicuri de voluptate doctrinam valde distortam ad suum vitae genus adcommodasse, ex nondum plane extincta maiorum mente severiore affectarent saltem et adspirarent philosophiam austeram, non tanto amore amplexos fuisse Epicuri philosophiam, quam Stoam, aliasve scholas. Nihilominus tamen et inter insignes Romanos non defuerunt, qui in hoc philosophandi genere toti essent. Instar omnium

ex

ex aevo hoc excipiente memoramus Atticum et Lucretium. Coeui vero cum Asclepiade nostro fuisse videntur Torquatus, Velleius, Titus Albutius, forsitan et alii, quorum catalogum recentet *Gassendi de vit. et morib. Epic.* lib. II. c. 6.

Cf. Brucker hist. crit. philos. T. II. P. I. lib. I. c. I. p. 3 — 70. Kindervater. Anmerk. und Abhandl. über Cicero's Bücher von der Natur der Götter. T. I. p. 69 — 114.

STATVS MEDICINAE.

§. 28. Antiquioribus reipublicae temporibus ars medica nulla fuit alia, quam quae omnibus est gentibus incultis: nec eius necessitas invaluit Romanis summa laetantibus sanitate militia ac agriculturae laboribus corroborata. Ex descriptione vero huius aevi (§. 25.) vidimus, res ita mutatas fuisse, ut Romani medicinae exercitium summe necessarium deberent efflagitare. Compages corporum firma ac robusta morum pravitate, pretiosis unguentis ab exteris Romanis delatis, *p*) vestibus stragulisque mollibus, commercio cum scortis et pueris vim vitae funditus extirpante *q*), mensis lautis esculentorum opibus ornatis *r*), commessationibus nocturnis praetextu sacrorum celebratis *s*)

C 3 aliis-

p) Plin. H. N. XIII, 1—5. Scip. apud Gellium N. A. VII, 10.

q) Gell. N. A. XIII, 23. Polyb. II, 1457. ed. Gr. Macrob. Saturn. II, 10.

r) Polyb. II, 1459. edit. Gron. Gell. N. A. II, 14.

s) Liv. lib. XXXIX. c. 8 — 18.

aliisque id genus obscuro omnemque tollentibus humanitatem rebus ita erat labefactata, ut nulla alia ratione, nisi medicinae ope, toti eius solutioni occurrere posset. Cum vero Aesculapii ars ultima fere esset disciplinarum Graecarum, quae subinde Romae colerentur: non mirum, Romanos, priusquam illis innotesceret doctrina salutaris vera, usos esse iatraliptis ac medicastis, servis e Graecia inuectis. Anno tandem urbis DXXXV, Archagathus primus venit Romam medicus: et ex benevolentia, qua exceptus est, colligere licet, quae et quanta eius fuerit necessitas Romanis. Malevolentia autem, qua Romani in medicos Graecos erant incensi, quamque ipse auxerat crudeli, ut fertur, medendi ratione, nondum penitus evaserat ex hominum mentibus: quo factum est, ut Archagathi ars mox abiret in omnium fere contemptum.

CONCLUSIO EX HIS, QVAE HVCVSQVE ENARRAVIMVS.

§. 29. Nunc Asclepiades advenit, et quasi e coelo demissus omnium in se convertit oculos. Ex adumbratione aevi, circa quod Romam eum accessisse vero simile est, luce meridiana clarius apparet, comparuisse eum tempestate sibimet ipsi artique felicissima. Rebus externis adiutus, ipse eas egregie in usum suum convertit: id quod ex toto libello colligere licet. Ob Epicuri doctrinam t) cui propriam suam

t) Sprengel Versuch einer pragmat. Gesch. der Arzneik. T. I. p. 456. „Auch hierinn lag ein Kunstgriff des Asclepiades

suam superstruxerat, multis idem cum eo cogitantibus aequè fuit carus; ac omnibus fere ob artis exercitium, aliasque virtutes, atram captantes popularem, quibus odium, quod Romanorum menti inerat reliquum, prorsus dissipabat.

piades grade dasienige System zur Grundlage seines theoretischen Lehrgebäudes zu machen, welches gar keine überfinlichen oder intellectuellen Principien zur Erklärung der Veränderungen des thierischen Körpers anwandte, sondern alles aus unmittelbaren Wirkungen körperlicher Kräfte erklärte, und daher für eine Nation ganz gemacht war, die die Anstrengungen des Geistes weder liebte, noch auch ihrer gewohnt war, „Nequeo huicce sententiae calculos adiacere. Nam profecto is ab omnibus contemnendus est, qui, ut meliori suae fortunae ac quae tuosae vitae consulat, totam suam doctrinam cuivis accomodet hominum menti. Minime vero Asclepiades hac notandus videtur macula, qui ob Epicuri doctrinam primum ab eo medicis disciplinis subiectam bene de arte meritus est. Deinde cum compertum habeamus, arti exercendae iam operam eum navasse in patria, haud dubie verosimile est, illo tempore iam condidisse sibi systema, quo profecto nondum cogitaret, se iturum quondam oblatum Romanis medicinae opem. Deinceps ex descriptione fortunae, quam subiit philosophia apud Romanos (§. 17.) videre licet, perpaucos tantum eorum fuisse, qui Epicuri doctrinae verba darent: et ad summum ab his et multis aliis, qui literarum aestimabant ambitum omnino omnem, magni factus est Asclepiades ob systema, quo res medicas adumbraverat. Aegroti vero, opem eius efflagitantes haud dubie nil curaverunt, utrum huic, ullive alii philosophiae systemati esset obstrictus?

THESES.

T H E S E S.

I.

Balnea, quibus frigidis in educatione infantum recens natorum nimis utuntur, arctioribus sunt circumscribenda limitibus, atque aliis tenellae aetati magis idoneis temperanda.

II.

Calor animalis, quem corpus animatum sibi et ipsum procreat, a genuina pendere videtur pulmonis fabrica ac functione: nutrimentorum in ventriculo digestio, aliaeque rationes excogitatae paucillam tantum hanc ad scopum conferunt.

III.

Febris puerperalis esse videtur febris peculiaris.

IV.

Variolae artificiales naturalibus benigniores sunt ob coctionem et mutationem, quam subit virus variolosum in vulnere ad insertionis finem facto.
